

DE BOUWKUNDIG AMBTENAAR

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN BOUWKUNDIGEN

Verschijnt den 1sten en den 16den der maand

Redactie: Heveaweg 24, Meester-Cornelis

ADRESSEN.

Voorzitter: W. H. Th. Marcus, Heveaweg 24 Meester-Cornelis, tot wien men zich te wenden heeft voor persoonlijke belangen en voor vereenigingsaangelegenheden en die tevens de redactie der B. A. voert.

Secretaris-Penningmeester: J. C. de Keyzer, Prins Hendrikstraat 7 Bandoeng, Postkantoor Riouw-

straat. Tevens *Administrateur I. B. T.* voor:

- a. Aanmelding als lid V. v. B.
- b. „ „ „ „ abonné I. B. T.
- c. Adresverandering en contributie.
- d. Vereenigingsaangelegenheden.
- e. Opgaven van advertenties.

Tevens adres voor bestellingen van oude nrs. I. B. T. en Bibliotheeknummers.

STABILISATIE VAN DE ECONOMISCHE INSTORTING!

Wij zullen thans ingaan op enkele gedeelten uit het artikel „De Landsmiddelen”, in het vorig nummer van de B.A. uit het „Bat. Nwsblad” overgenomen, en daarna enkele citaten uit de Landvoogdelijke rede kalm en nuchter beschouwen. Wij beginnen dus met het Bat. Nwsblad.

„Het beeld der landsmiddelen over Maart bevestigt den indruk, dat wij op het *stabilisatievlak* zijn aangeland.

Er is, evenals in Februari, nog een kleine achteruitgang, doch deze wordt volledig gecompenseerd door de zeer welkome stijging die de landsmiddelen in Januari vertoonden, en alles bij elkaar zijn wij over het eerste kwartaal 1934 een half miljoen rijker dan over het eerste kwartaal 1933. Men moet daarbij wel bedenken dat tegenover het vorig jaar zoowel de directe als de indirecte heffingen zijn verhoogd: het feit dat thans 89 miljoen werd ontvangen in 3 maanden tegenover 88.5 m.m. in het vorig jaar, beteekent dus alleen dat het land den potentieelen achteruitgang heeft ondervangen *door de burgerij te nopen, nog dieper in de beurs te tasten.* Uit het oogpunt van de ontwikkeling der landsmiddelen is dit echter een vraag van de tweede

orde; alleen zal de overheid rekening moeten houden met het feit dat een zoo zware druk, als zij thans legt op bedrijven en particulieren, *op den duur het karakter aanneemt van roofofbouw.*

Men kan tijdelijk, in geval van bittere noodzaak als thans, meer eischen van de maatschappelijke machinerie dan in normale omstandigheden zou kunnen worden toegelaten. Men heeft er zich echter rekenschap van te geven, dat men dit proces te rechter tijd zal moeten beëindigen *anders gebeuren er ongelukken!*”

De Redactie van het Bat. Nwsblad voorspelt dus, dat er „ongelukken” zullen gebeuren, indien de zware druk, welke thans gelegd wordt op bedrijven en particulieren, niet „te rechter tijd” zal worden beëindigd. De „rechte” tijd kan evenwel nog zoo lang wegblijven. Immers, er is nu een toestand van *stabilisatie*, en de Regeering verklaart, dat: „de slotsom, waartoe de vermelding van deze feiten voert, kan geen andere zijn dan dat gebruik is gemaakt van de meer stabiele omstandigheden om tegemoet te treden aan de economische instorting van de laatste jaren”. Bedrijven en particulieren, *die het nog missen kunnen*, wenschen den zwaren druk, welke *tijdelijk* op hen gelegd wordt, zoo spoedig mogelijk verlicht krijgen,

..... anders gebeuren er ongelukken!
Maar de groote massa der werklozen, der paupers, der jongeren van verschillenden landaard, die — afgestudeerd — geen baan kunnen krijgen en geen inkomsten hebben, *die niets te missen hebben*, hoe zal het met deze honderdtallen en spoedigst duizendtallen moeten gaan; hoe zal de miljoenen-massa, die steeds méér verarmt, op den duur moeten réageeren op het gebrek aan koopkracht? Zullen die duizendtallen moeten leven van drie djagoengkolven per dag, hun door nog iets bezittende familieleden en de publieke liefdadigheid toegereikt, zal de miljoenen-massa van 2½ cent per dag moeten terugvallen op 1 halve — of wellicht binnenkort 2 kwart — cent per dag?

Dr. Mansvelt zegt in „Koloniale Studiën” van Juni 1932 o.m. het volgende, in zijn artikel: „De Positie der Indo-Europeanen”.

„Het is een veel verbreide opvatting, dat de positie der Indo-Europeanen als klasse bestendig achteruitgegaan zou zijn.

Deze meening is echter niet juist. Zij houdt bv. geen rekening met het feit, dat ongeveer 10% van de Indo-Europeesche bevolking buiten Ned.-Indië verblijf houdt. Uiteraard behooren al deze personen tot degenen, die zelf of wier ouders in den loop der jaren fortuin of carrière gemaakt hebben. Hun verdwijnen (sic. W. M.) uit Indië beteekent een absenteïsme van het grootste gedeelte der bovenlaag der betrokken maatschappelijke groep”.

En dan vraagt Dr. Mansvelt zijn lezers te willen bedenken wat zooiets te beduiden heeft.

„Om te begrijpen, wat dit beteekent, stelle men zich eens voor, dat bijna één millioen Nederlanders, alle behorende tot de ontwikkelenden en gefortuneerden, zich in Brussel, Parijs, Londen en Berlijn gingen vestigen. Wat zou er van de Nederlandsche bevolking overblijven?”

Wel, de Indo-Europeesche bevolking mag zich de vraag van Dr. Mansvelt voorleggen; maar ik leg dan het volgende probleem aan Dr. Mansvelt voor.

„De beste, de meest betaalde baantjes worden vergeven aan „import-krachten”. Betrekkingen, in „beduidende” mate door uitgezonden bezet, worden omringd met allerlei voorzorgen en voordeelen. Zeker wel 90% van de „import-krachten”, die tot de ontwikkelenden en best gesitueerden behooren — niet te vergeten ook zij, die in het particuliere dienen — zijn „trekkers”, en zullen — na driemaal met buitenlandsch verlof te zijn geweest — te „rechter-tijd” eveneens „verdwijnen” uit Indië. Wat beteekent dit voor Indië, voor de blijvers”?

Een beetje hoopgevend leveren de volgende passages uit de Landvoogdelijke rede.

„In dit verband (bevordering der nijverheid h.t.l. W. M.) dienen stellig ook te worden vermeld de verwachtingen omtrent de vestiging h.t.l. van groote bedrijven. Voor zooveel doenlijk zal de Regeering gaarne Hare medewerking in deze verleen door het toestaan van faciliteiten”.

Tja, indien maar bij het aannemen van het personeel — ook van den staf, die het zwaarst wordt betaald — gedacht wordt aan het feit, dat Indië met „trekkers” er op den duur toch minder goed van afkomt. Verder sprak Z. E.

„Eindelijk valt nog te melden een wijziging in de oliepolitiek, waarbij de temporisatie-clausule werd verlaten, zoodat uitgifte van nieuwe terreinen weder is te voorzien. Niet de prioriteit der aanvragen, doch waarborgen voor economische exploitatie zullen daarbij richtsnoer zijn”.

God geve, dat de „economische exploitatie” voor 100% ten bate zal komen van Indië. En dat behalve aan het behalen van winsten uit het bedrijf — in het belang v.n. van Indië — ook gedacht wordt aan de vestiging h.t.l. van de Directies, en dat de personeelsvoorziening plaats heeft uit de blijvers. En, indien de „htl. geboren en getogen” personen neiging voelen om te „verdwijnen”, dat de Regeering dan niet zal aarzelen zéér hoge „uitvoerrechten” te heffen. Wellicht in een volgend nummer meer. Ik ben onder het schrijven een beetje moe geworden, een beetje down.

W. M.

HUMOR.

Onderstaande is overgenomen uit het Orgaan van den Stuurliedenbond. In dezen naren tijd is een beetje humor niet overbodig.

W. M.

Overgenomen uit „Nautica”.

ZEE-FILOSOFIE.

Vrouwen-kwesties.

„Ja”, zei Florus Hommel, de olieman, „ik wil eerlijk bekinne, dat ik nooit erg snugger geweest bin, en ik vertrouw de minse feels te feel. En as se ankomme mit fan die ingewikkelde moppe, soos Jedokus Lorrewinkel altijt hep, dan hep ik altijt een uur noodig om se te snappe, en as ik dan lache mot, dan is het met de follegede boot.

Je herinner je wel die mooie Lewie, Lewie Krullejaacher, die was toe eris gelijk met mijn aan de wal met verlof. Me hadde toe een gesellig kluppie, dat altijt bij mekaar kwiem in de „Vroolijke Kikkert” op de Haarlemmerdijk, en daar satte me elleke afond. Lewie was toe op sijn menier ferlooft met een ouwe

aftanse jefrou, die dik in de pegulanders sat, dus Lewie, je kin 'm, hat ook altijd se sakke fol. Hij woonde soogenaamt op kamers bij die jefrouw, maar jelui snappe me wel. Lewie tapte altijd fan die moppe, waar ik geen hoogte fan kon krije, en dan moste se allegaar lache, en dan grijsde ik maar mee, en sei: Proost Lewie, die is goet.

Op een afond was ie ook soo an de gang, en de minse lachte as idieoote, maar ik snoop d'r geen pèst fan. Maar ik lachte ook maar mee, en toen brulde de andere nog feel meer. Toe sei Klaas Gombal: „die Vloorus trek net een gesich as een schaap, die een huwelijksaansoek krijg fan een slingeraap. Toe bin ik kwaat wiggeloop na me kosthuis, en daar bin ik sitte piekere ofer al die moppe fan Lewie.

En toe wier het me opeens duidelik, datte die moppe allegaar over mijn en teege mijn ware, en ik wier gloeient kwedaardig. Maar toe bedach ik opeens, dat die Lewie fertelt hat, dat se ouwe meut, so noemde die die jefrouw, morrege uit de stat sou weese, en nou wou die d'r een lange fuif fan make in „t Gebraje Kernijn” van Knoerst, die fint mit die boevekop, je kin 'm wel. Lewie sou om seefe uur van huis gaan, en hij sou trakteere, want hij hat pas spieje losgekreege fan se ouwe meut. En toe kreeg ik een geeniaal idee. Ik sou om ses uur na Lewie se huis gaan, en 'm in se eige huis een pak op se donder geefe en 'm in se eige huis een blauw oog timmeren, want het oog wil ook wat hebbe, soos se altijd sigge, en d'r souwe geen getuiges bij sijn. Die Lewie hat een echt hasehartje, soos je weet, en dan was ik fan plan, om sellef toch na de fuif te gaan, en astie soms nie komme sou, dan souwe me 'm gaan hale.

Ik hep de halleve nacht wakker geleege fan de lol, en de follegde dag belde ik om zes uur an bij Lewie. Toe wier ik oope gedaan door een toorehooge ouwe frouwspersoon met een groote scheefe neus, en se sat fol bruuljante en ringe en soo, en se keek me an, of ik een hoopie fiesigheid was en se see: „wat winsch u, ik geef niet an de deur!” Ik sting te kijke as een kip, die een roje buljart bal hep geleege in plaas van een ei, en ik was soo beduust, dat ik, in plaas fan 'm te smeere, sei: „Ik wou graag Meheer Krullejaacher spreeke, maar ik hep geen haast, ik kom welderis een andere keer weer anwaaie”.

„Nee”, sei se, „komp u maar gerus binne, hij is sich effe an 't scheere, maar hij sal wel direk klaar sijn, gaat uwes maar mee. Nou, ik mos mee, en se brach me na een piekfijne sitkamer met een magnefiek behang fol voogeltjes en blomme, en tafeltjes mit brikkerbrak, soo as Sineese freetgotjes en porzeleine schapies, en meer fan dat spul.

Toe gaat se een andere kamer binne en sei (en dat kon ik nèt hoore): „Lewietje, d'r is soo'n

schunnige fint, die sei, dat ie je mot spreeke. Hij komp seeker om sente fan je te leene, pas op as je 'm een sint geeft, dan krap ik je je ooge uit je gesich. Kom maar gauw, want anders gap ie hier de boel weg”. „Ik kom direk”, sei Lewie saggies, „maar geef 'm geen bier of soo, maar geef 'm een koppie thee mit een koekie, dan sel ie wel gauw weggaan”. Se dachte netuurlijk, dat ik niks hoorde, maar ik hoorde se grijnse, en toe fertelde Lewie nog een en ander, wat ik niet kon hoore.

Ik was net opgestaan, om 'm toch maar te smeere, en dan wou ik Lewie buite opwachte en 'm op straat op se tabernakel geefe, maar toe komme se met se tweeë binne.

„Soo Vloorus”, sei die jeswiet, „jij hier? Hoe maak je het? Mefrouw”, sei die huichelaar teege se ouwe meut, „mag ik u effetjes foorstelle, dat is Meheer Vloorus Hommel, een kennis fan mijn, die ik wellus sie en waar ik mee gefare hep. En dit is Mefrou Zuurling”, sei ie heel deftig teege mijn, ik bin bij Mefrou op kamers”.

„Ik doch, dat uwes fendaag weg was naar fermielje”, seg ik. „Hoe weet u dat”, segt se, „dat hep niet kinne doorgaan. Maar u hep seeker wel trek in een koppie thee met een koekie”. „Nou, liefer een potje bier”, seg ik bretaal weg. „We hebbe nooit sterreke drank in huis, segt die fuile jeswiet, dat is nie goet, dat bring je maar in de verleijing. Maar waaran heb ik de eer en het genoeg te danke? Mefrouw, geef u ons nouw een koppie thee, daar gaan toch maar niks boofe!”

„Je siet, ik sat er gemeen tussche, en dat wijf sting mijn te beglure, of ik Lombroossoo in eigeste persoon was. Ik wis heelegaar niet, wat ik segge mos, en die Lewie, wat een pientere gladdakkert is, hat mijn abseluut in de peiling. Eindelijk sei ik, „seg Lewie, ik hep juist gehoort, dat Boosman Hobbie doot is, weet jij daar soms wat fan, ik hep me eige een neegeoog geschrokke”.

„Hobbie doot?” roept Lewie, „hoe komme se d'r bij. As de duifel komp, om hem te hale, dan neemp Hobbie 'm mee na de „Vroolijke Kikkert” en dan laat ie de duifel de consumpsie betale, en die komp op 't ent nog terecht bij de peliesie in het arrestantehokkie, en die smeert 'm weer, zoo gauw as ie maar kan wegkomme met se staart tussche se beene. Hobbie hep ik fanmiddag nog op de tram sien staan”.

„Goddank”, seg ik. Toe kwam de ouwe meut met thee ansette en ik mos wel een koppie drinke, en ik swamde fan alles en nog wat, los en fast, maar ik wier hoe langer hoe seenewachtiger, fanweeges die ouwe fampier, die maar sat te glarië en fan Lewie, die maar mit moeite s'n lol kon ferberrege.

„Tusse twee hakies”, sei Lewie, „je weet, we souwe fanavond vergadering houwe van de kies-

fereeniging (de smeerige huichelaar!), maar nou kin ik niet, ik mot mit Mefrouw mee foor belangrijke angeleeghedens, wil jij de andere manne waar-schouwe? Jij gaan seeker toch na de „Vroolijke Kikkert?” Of seg het anders teege Knoerst, de tapbaas”.

Het was net, of se me met een natte dweil in me fasie mepte. Dus de fuif ook na de weerlicht, dat mos d'r nog bijkomme! Kom, meheer Krullejaacher”, seit toe die ouwe bloetsuiger, het wort tijt, dat we ons eige gaan ferkleeje! Meheer Hommel sel ons wel frekseseere!”

Ik sting op en nam me hoet en sei: „Gane jelui mekaar maar ferkleeje, leelijke stinkneuse, en krijg foor mijn part de driedubbelde meriene-choolera-pip! Ik wil nou geen leelijke worde gebruike, Lewie, omdat je oomaa d'r bij is, maar as sij d'r niet was, sou ik je op staande foet scheef knokke, en fan je Don Sjuwan kop een mislukte hooftkaa make”. Medeen stoof dat wijf op mijn af, en ik weg mit een faart as geoliede bliksem, want teege wijfe kin je niks beginne.

Nou, ik bin toe na de kroeg gegaan, om de manne foor te bereije, maar ik hep se netuurlijk nie fertelt, waarom ik na Lewie bin gegaan. Maar as je de kammerade hoorde, sou je segge, dat ik kes het gedaan hat. Se seije, dat netuurlijk die stomme Vloorus de boel weer verpest hat, maar ik hat hullie welderis wille sien bij die Keeno Siene Hasselaars. Se was in staat gewees, om je mit kokende olie te gooie en je darreme mit d'r nagels uit je pens te tjurreke en se rauw op te eete, soo as je fan het beleg van Haarlem lees. En sitte juillie nou niet allemaal te grijnse as een hoop duifels teege een schoorsteenfeeger, want jullie souwe ook niks gedaan hebbe”.

„Wel”, nam Bertus, de timmerman het woord, teege de frouwe doe je geen klap. Ik fin het altijt fijn, as twee of meer fan die wijfies rusie mit malkaar krije, want dan hoor je wat moois, en dan sien je pas, wat foor streeke se op d'r kompas hebbe! We woonde destijds in de Van Campe straat, en me hadde een hond, wat een groote grapjas was, soodat me frouw 'm Sjaarlle noemde na die Sjaplim fan de film, en dat dat was een mannetje. Me frou hieuw erg feel fan hem, maar ik weet niet wat foor ras het was, ik geloof een riejoolterrier. Nu hadde de bure ook een hond, en dat was een teefie, en een echte rashond, een Afrikaanze of Groenlanze dobbelman-pinzer, of een Canadeeze St. Bernart-keeshond, of zoo ies. Nou was me wijf toch al nie erg gestelt op die bure, want die hadde een radium toestel, dat se de gotganschelijke dag liete draaie met opene knalpotte, en dan gooide die buurfrou ook nog alleris rommel en fiesighedens over de heining bij ons. Elke dag wiere die honde uitgelate, wat ik netuurlijk

mos doen, as ik binne was, en fan de bure was dat soo'n aardig daghitje. As me dan de hoek fan de straat om ware, gonge me netuurlijk same loope en dan trakteeerde ik 'r affetoe. Anders wachtte me malkaar op bij soo'n melkbeweeging, waar je taartjes en soo kon krije, en de honde bonde me dan maar bij mekaar fast. Maar toe wier Sjaarlle al gauw ferlieft op die Switserse Nieuwfountlant rolmops, die hiette Leonore, misschien kwam dat, omdat Sjaarlle mijn soo dikkels dat meissie sag soene, want dat was soo'n lekker frisch kint, dat de stukkies fan de taart, die se in der mont hat, welleris in me snor sate. Maar op een keer, datte me op een bankie sate mit de honde bij mekaar an een boom, komp een ouwe sobat anloope en die siet mijn, en segt: „seg Bertus, daar komp je ouwe buurfrou an!” Nou, wij as de bliksem ooferent, en we wouwe 'm smeere as een haas, na ferschiende kante, maar toe kon ik Sjaarlle bijna nie wegkrije, en dat meissie kon Leonor niet de baas worre. En terwijl me nog an het tjurreke sijn, komp Jefrouw Neeterkop an. Medeen riep ik teege dat meissie: „waarom kin jij die gladdakker nie bij je houwe hè? En dat meissie seit: „Noemp uwes mijn hont een gladdakker? Dat is tenminste een rashont, maar die fan uwes is een kruisiging van een jakhals en een baffiejaan. Toe seit jefrouw Neeterkop: „Merie, jij as de weerlicht na huis met Leonore en ga 'm direct goed wasse. En Uwes mos u schame om met soon'n smeerig insekt op fier poote ront te loope. Ba, se mosse eigelijk het heele bosch afwasse mit karbol, nou die akelige hondereptiel d'r doorheen geloope hep. Nou, dat liet ik mijn niet segge fan Sjaarlle, wat een heel best beest was, en ik seg: „Se magge uwes self welleris met kerbol wasse, dat sou goet foor uwes gezondheid en foor uwes foorkome sijn, en foor de lucht!” Medeen liet Sjaarlle se tande sien en begon leelijk te gromme, en juffrouw Neeterkop, die me juist een oplababel wouw ferkoope met der parresol, liet ook d'r tande sien, keek me noggeris an as een gifslang een weerloos foogeltje en smeerde 'm, en se sei: U bin niet fan mijn af, ik sel uwes frouw welderis spreek!”

Ik ben nog eerst een half uurtje na de „Lollige kameraad” gegaan, waar altijt een paar geschikte toffe jongens sitte, en waar je een dikkop krijgt foor 15 sinte, en toe na huis, waar ik me wijfie alles fertelt hep wat se weete most. Me frouw hat een hoop schik in het gefal en se sei: „Laan die Neeterkop maar gerust kommen. Dat meissie, daar mot ik ook niks fan hebbe, die is me feels te pertaal, en se hep wat in d'r ooge, wat me niet befall. Soo denk ik d'r ook precies oofer, seg ik, het is maar goed, dat jij soo'n ouwe sappeur hep foor hulp in de huis-houwe. Ik sou soo'n pertaal wicht niet oofer de floor wille hebbe! „Ja”, segt me wijfie, en as frouw Neeterkop d'r niet is ferkoop se alderlei lolletjes met de

slager en de groenteboer, en Neeterkop sellef knijp d'r affetoe, en dan giegelt se nog! Schandalig", seg ik, „soo'n fint mosse se ophange!"

„s Afonds wor d'r gebeld en ik doe oope, en daar sien ik Jefrouw Neeterkop. Is uwes frouw thuis? snauwt se teege mijn. „Ja wil, schoone fee", seg ik, „komp u binne, koninklijke hoogheit, me frouw hep d'r allang na gesnakt, om met uwes kennis te make. Dat was nog het eenigste, dat an d'r geluk ontbroke hep. Bin u al lang bij het Labretoorie geweest, om uwes te late kerbolissere?"

Se wou eerst wat sigge, maar toe douwde se mijn opsij en gong troes door naa binne. Dag jefrouw Platt, seit se teege me wijf, ik bin jefrouw Neeterkop fan hiernaast. Ik wou uweres spreek en ik wou me beklage oef die ferloope keerel fan u en oofer die scheele korrekedil met afgehakte staart, wat uwes een hont noemp. Die komp dikkels mijn Leonore te na, wat een rashont is, en dat mot uit zijn, en die langeslage kroeglooper, die fieze scheepsratelslang fan uwes hep mijn beleedigt, en nou mot ik satusfaksje hebbe, of ik loop na de prookereur-geeneraal.

„Mins", sig ik, dan mot je bij de Hollantsche consul weese". „Bertus", roept me wijf, hou jij je mont dicht, en blijf d' rbuite. Ik sel dat farreketje wel wasse!" „Sie je", seg ik teege Neeterkop, me frouw fin ook, dat je mot gewasse worre! Bertus, roep me frouw, nou al flink opgewarmt, as je nou je gesicht niet dicht hou.....!" Nou, ik gong d'r breed uit bij sitte.

Uwes spreek fan een scheele korkedil en fan een ratelslang", seit me wijf met een gesicht as Blaauwbaart, toe ie de seefe Heemskindere opat, of as Judas, toe ie de silverlinge op de spaarbank bracht, maar laan ik uwes medeen fertelle, dat u self een asijnzurre ratelslang bin met een korkedillekop met farrekshaare, en dat die hont fan u soo'n mislukte jakkals is, dat ik 'm niet in de buurt fan me dootkist sou wille hebbe. En as je fan me man wat wil segge, kijk dan eers eris na die kurreketrekkerige gluiperige scheefgetrapte maandaghouver en kringetjesspoeger fan je eige, die kan met se fieze fikke nog nie eens fan de meissies afblijfe, en die fint.....

„Dat is niks geen wonder, as je met soo'n frouw getrouwt bin, seg ik. Bertus!!!" segt me wijfie, die nou heelegaar op stang was. En jij, gaat se door, jij met je radium, die de heele buurt in opspraak bringt, en met je malle kestums en je malle hoetjes, jij verbeel je seeker, dat je leedie Haamulton of keiserin Klieoopetra bin fan de biejeskoop, maar jij hoort niet in een fesoendelijke buurt thuis, fandaag of morrege kom je op een ansiegkaart en wor je verkocht as een stadsmirkwaardigheit, gelijk met „Hat-je-me-maar". Se mosse jou struisfooge en je met je drakekop in een bak met sant douwe, net

soo lang, tot de laatste asum uitblaast!" En toe mos se self effe ruste en adem scheppe.

Maar toe begon Neeterkop, die ook niet foor de poes was: „Bin jij een dame, roep se, „ha ha ha, daar mot ik nou werkelijk om lache. Jij hoort in Veenhuise thuis, en die ferfulde slampamper fan jou in Meedeblik. Jullie binne 't, die hier niet thuis hoore. Wou jij fan mijn kestums spreek? Ik betaal se teminste. Maar jij siet er altijd uit as een gepatenteerde foogeleferschrikkelt, en jij stink fan de schulde, en die fint spreek fan wasse, jullie hep een roestkrabber noodig, om je vel schoon te krabbe. Jullie....."

En toe stopte se opeeens! Nou mot je weete, dat we de achterdeur na ons tuintje oope hadde staan fanweeges het mooie weer, en toe hoorde we net een vreeselijk gegiegel, en we hoorde, dat meissie roepe: „Au! da's gemeen, uwes mot niet soo hart knijpe, of ik krap u in uw gesicht. En toe hoorde we fader Neeterkop wat zegge en een harde klapsoen, en toe kreeg Neeterkop medeen een pets in se fasie, die klonk as een klok.

Vrouw Neeterkop stormde as een Spaanze Vurie na buite, en fergat d'r tassie mee te neeme. Me frouw hep dat tassie heelegaar leeggehaalt en nagekeke, en toe hep se de heele zwik oofer de schutting bij Neeterkop in de tuin gegooit, en toe gonge me gauw an de straatkant kijke. Het eerst floog dat meisse d'r uit met d'r haar kris kras door malkaar, en die liep eerst een endje weg en begon toe te schelde, dat de heele buurt uitliep, en met plesier sting te luistere, en wij gonge ook na buite. Nou, dat meissie hat best lid fan de tweede kamer kinne zijn foor de kommeniste, méér sel ik d'r niet fan segge. En toe kwam Neeterkop na buite rolle met een blauw oog, dat liep fan se foorhoofd na se monthoek, s'n fasie sat fol met krabbe, en bij de deur kreeg ie nog een opdoffer met een groote pollepel. Een paar kammeraje hebbe 'm toe meegenome na de kroeg.

En dat noemp sich nou een leedie en wil krokette kleere drage", seit me wijfie, „Bertus", de follegede week gane me ferhuise. Hier hoore me niet thuis". „Groot gelijk, schattebout", seg ik, „ik bin blij, dat jij de heele tijt de echte dame gebleefe bin, jij bin teminste koomielvoo gebleefe!" „Dat mot jij ook altijd doen, antwoord sij, en jij mot altijd sorrege een echte sjentelman te blijfe". „Dat doen ik ook altijd", seg ik, as ik soms eris wat kwedaardig wor, denk ik altijd maar an jou, en dan bin ik direk weer netjes. Me frouw was soo lekker in d'r noppies, datte me 's afons uit gegaan binne, en se hep mijn drie potjes bier en twee oranje met klont lane drinke. En soo sien je, diplermaasje met een frouw is alles!

P. STER.

AFBRAAK.

Hoewel de „brugklassen” voorloopig van de baan zijn, is het toch wel van belang een en ander, uit het N.I.O.G. orgaan overgenomen, hier een plaatsje te geven.

W. M.

Overgenomen uit „De School”.

DE BRUGKLASSEN.

Nog net vóór het opmaken van het vorige nummer van „De School” kwam het officiële bericht, dat ons de instelling van de brugklas voor West-Java meldde, met de verplichting voor de leerlingen, die in 1935 naar de H.B.S. wensen te gaan, vanaf 1 Augustus a.s. de brugklas te volgen.

We meenden reeds, dat van het gehele plan niets meer zou komen, toen plotseling het bericht verscheen, dat nog voor dit jaar tot instelling besloten was.

Op welke gronden meenden we het vermoeden te mogen uitspreken, dat van de invoering niets zou komen?

Niet, omdat de vakverenigingen met zo weinig entoesiasme de nieuwe instelling begroetten, maar wèl omdat er bij de belanghebbende ouders geen greintje sympathie voor het plan bleek en nog niet blijkt te bestaan. We weten, dat men in leidende kringen voor aktie der ouders in deze wel enigszins gevoelig is!

Het plan is dan ook in de Regeringinstanties lang niet met algemene instemming begroet, integendeel en we hadden dan ook gehoord dat het lot der brugklasse in afwijzende zin reeds was beslist!

Nadat het besluit bekend is geworden zijn onmiddellijk de hoofdbesturen der vakverenigingen in het Comité van Onderwijs Vakorganisaties bijeengekomen om te beraadslagen, wat op dit ogenblik nog gedaan kan worden: of uitstel te bepleiten of er voor te ijveren, dat aan de vele bezwaren, die reeds in het C.O.V.O.-rapport zijn genoemd en de andere, die nadien in de dagbladpers naar voren zijn gebracht, worde tegemoet gekomen.

Het C.O.V.O., dat Dinsdagavond j.l. bijeenkwam besloot tot het aanvragen van een audiëntie bij Zijne Excellentie, de Gouverneur-Generaal, ten einde de talrijke bezwaren tegen de brugklas in haar geprojecteerde vorm en tegen het plotseling invoeren voor geheel West-Java naar voren te brengen.

Zijne Excellentie, de G.-G. heeft een onderhoud toegestaan na de interpellatie de Dreu c.s. in de Volksraad.

Het Regeringsbesluit heeft in de ouderwereld geweldige deining veroorzaakt, niet alleen in de provincie West-Java, waar de leerlingen verplicht zijn na het 6de leerjaar de brugklasse te volgen, maar ook in Midden- en Oost-Java.

Het protest tegen de plotselinge invoering, waarvoor men zich overrompeld acht (dit is niet onze woordkeus, maar geknipt uit een verslag ener vergadering — Red. School) is nagenoeg algemeen. Het blijkt tans dat met geuite wensen en geleverde kritiek geen of weinig rekening is gehouden.

Noch aan de bezwaren in het rapport, dat de Directeur van O. en E. door het C.O.V.O. is aangeboden, noch aan die, welke door de ouders op vergaderingen en in de pers tot uiting zijn gebracht, is maar enigszins tegemoet gekomen.

Dit betekent een bittere ontgocheling voor de leerkrachten en de ouders!

Het C.O.V.O. acht het noodzakelijk, dat het hoofd ener school invloed wordt toegekend bij het bepalen of een leerling tot de brugklas moet worden toegelaten. De eerste selektie dient te geschieden vóór de brugklas betreden wordt en niet gedurende het schooljaar, waardoor de continuïteit van het onderwijs verdwijnt. Een selektie gedurende het schooljaar verstoort de rustige sfeer, die juist zo nodig is om deze proef behoorlijk tot haar recht te doen komen.

Aan het eind van het jaar moet de selektie geschieden, maar dan dienen ook alle kandidaten, die geschikt geoordeeld zijn tot de brugklasse te worden toegelaten. Allen zonder onderscheid! Dan mág en kán geen kontingentering worden toegepast.

De brugklas wordt ingesteld om de leerlingen op de meest geschikte wijze tot de toegangspoort der H.B.S. te geleiden. Wanneer ze deze weg met sukses afleggen en geschikt worden geacht om door de poort naar binnen te gaan, dan mag deze niet voor verschillende geschikte kandidaten worden gesloten! Dat is in hoge mate onbillik en zal voor de betrokken ouders een wrede teleurstelling zijn.

Van verdere selektie, indien de leerlingen tot de H.B.S. zijn toegelaten, dient te worden afgezien. Het opnieuw selekteren na het doorlopen der brugklas betekent onvoldoende vertrouwen in het werk van het nieuwe instituut!

Wat moet er met die weggeselekteerde leerlingen gebeuren? Terug naar de brugklas? En de brugklas oordeelde de kandidaat geschikt! Naar de gewone 7de klas? Daar is de leerling evenmin op zijn plaats!

Wat zal er van de leerling terecht komen, die reeds overgeselekteerd tot de H.B.S. is toegelaten en weer van de Middelbare School moet verdwijnen?

Welke gevoelens zullen deze leerlingen bezielen, of behoeft dit bij deze jonge levens nog geen gewicht in de schaal te leggen?

Met welk een entoesiasme zal een andere richting gekozen worden!

Maar wie geeft de zekerheid, dat aan 't begin of halverwege van de nieuw ingeslagen weg niet een hek of ander obstakel zijn weg versperren zal met een bordje, dat hem toegrijnst: „Verboden toegang

wegens kontingentering" of „Alleen toegankelijk voor houders van toegangskarten 1e rang”.

En de kontingentering en de selektering in de 1e klasse H.B.S. zullen van funeste invloed zijn op de jonge mensen, die er door worden gedupeerd. Kontingentering en selektering op de H.B.S. passen niet in het systeem, waarin de brugklas thuis behoort.

Bij de handhaving van de kontingentering is het natuurlijk uitgesloten, dat de drill verdwijnt. Misschien uit de brugklas, maar er voor in de plaats zal de drill thuis in de middag- en avonduren plaats vinden! De besten der besten zullen immers aan het einde van het schooljaar tot de H.B.S. worden toegelaten!

Een illusie is het, te menen, dat onder dergelijke omstandigheden iets van een brugklas terecht zal komen!

Bij voorbaat is men hier reeds van een mislukken verzekerd!

Het C.O.V.O. acht het noodzakelijk, dat ook op andere dan H.B.S.-plaatsen tot vestiging zal worden gegaan. In de allereerste plaats daar, waar andere inrichtingen van M.O. gevestigd zijn en voldoende bibit aanwezig is, maar ook in plaatsen, die voor leraren gemakkelijk zijn te bereiken en eveneens een voldoende aantal brugklasleerlingen opleveren.

Aan het reizen van enige leraren zijn bezwaren verbonden, maar met wat goede wil kan toch een behoorlijke regeling worden getroffen.

De bezwaren, die aan het reizen der jeugdige aspirant H.B.S.kinderen van $\pm$ 12 jaar kleven, zijn veel talrijker!

Ouders zenden hun kinderen, dan ook niet anders dan in uiterste noodzaak per trein of autobus e.d. naar een andere plaats. Behoorlijk toezicht op de scholieren ontbreekt geheel en al en wanneer men ziet, hoe deze reizigers vaak uit de raampjes bungelen of zich niet ontzien op het platform van een trein, als deze in beweging is, met elkander te stoeien, dan prijst men zich gelukkig, dat zijn kinderen niet behoeven te reizen om de school te kunnen bezoeken.

Er zijn nog bezwaren van andere aard, verbonden aan het gezamenlijk reizen van schoolkinderen van verschillend geslacht en uiteenlopende leeftijd! Ieder kent deze en we behoeven ze niet nader uiteen te zetten.

Een derde bezwaar is van financiële aard: het vervoer der kinderen kost geld. De opvoeding der kinderen kost — relatief gesproken — hoe langer hoe meer! Nu komt daar bij de instelling der brugklasse een nieuw op te brengen offer voor het heen en weer reizen.

Dat betekent voor ouders een nieuwe teleurstelling, nog geaksentueerd door de verhoging der tarieven voor scholieren-abonnementen met 50% over grotere afstanden!

In een apart artikel bespreken we het schooltarief voor de brugklas, dat ook weer zwaardere lasten op de schouders der ouders legt! Dit zal voor velen een beletsel zijn hun kinderen naar de brugklas te sturen. Deze kontingentering is wel eens „natuurlijke kontingentering” genoemd. Wie deze schone term ook uitgevonden moge hebben: hier is geen sprake van een natuurlijke kontingentering het tegendeel is waar, deze kontingentering is onnatuurlijk en treft niet minder begaafden, maar uitsluitend de minder gesitueerden!

Wanneer ondanks de uitbreiding van het aantal brugklassen vele plaatsen er van verstoken blijven, zal men om voor geheel West-Java aan de examen-drill volledig een einde te maken, het volgende jaar de leerlingen, die het onderwijs in de brugklas niet konden volgen tot de H.B.S. op proef moeten toelaten, waarbij ze dan een verklaring van het schoolhoofd moeten overleggen.

Deze proefleerlingen behoren tussen de brugklas-abituriënten geplaatst en niet in aparte klassen te worden ondergebracht, zodat een juiste vergelijking met die andere leerlingen mogelijk is.

Geen examen dus, ook niet voor leerlingen van buiten! Het examen in stand houden wil zeggen, de drill in stand houden, betekent de drill stimuleren!

Bij een dergelijke regeling wordt tevens voorkomen, dat de leerlingen reeds op 12 jarige leeftijd „in de kost” moeten bij vreemden hetgeen een niet te onderschatten bezwaar is!

Dit zijn de voornaamste bezwaren, die door de verschillende organisaties van leerkrachten *unaniem* worden gedeeld.

Verschillende van deze bezwaren zijn ook door ouders en ouderverenigingen naar voren gebracht!

Vooraf tegen het reizen en het aan andere handen toevertrouwen der jeugdige leerlingen verzetten de ouders zich in sterke mate.

In Buitenzorg onder leiding van Burgemeester Rambonnet en collega De Vries is een krachtige beweging gaande, die tot uitdrukking werd gebracht in het volgende telegram, gericht aan de Gouverneur-Generaal.

„Namens vele ouders Buitenzorg verzoeke eerbiedig opheffing verplichting deelname buitenleerlingen aan brugklassen. Ouders, geheel onvoorbereid, gevoelen zich zeer gedupeerd, komen ernstig op tegen deze overrompeling, geven voorkeur aan voorlopige handhaving oude examenregeling, ook voor Buitenzorg. Verzoeken Uwer Excellentie eerbiedig spoedigst te willen ingrijpen.

Rambonnet, burgemeester
De Vries, schoolhoofd”.

Bovendien is ter plaatse een spoedvergadering uitgeschreven, die Dinsdag j.l. in het Gemeentehuis heeft plaats gehad.

De Gemeenteraad van Buitenzorg nam in haar

vergadering van Maandag j.l. de volgende Motie aan:

„De stadsgemeenteraad van Buitenzorg op 18 Junie 1934 in vergadering bijeen verzoekt Uwer Excellentie eerbiedig opheffing verplichte deelname brugklasse voor buitenleerlingen op grond ernstige innerlike en financiële bezwaren”.

In Cheribon, zit men evenmin stil. Een verzoekschrift aan de G.-G. ligt daar bij de Gemeentesekretaris ter tekening. Hierin wordt ernstig bezwaar gemaakt tegen het van huis zenden der leerlingen op zo jeugdige leeftijd, tegen het feit dat alleen de ouders in West-Java de nadelen van de invoering der brugklas ondervinden, tegen het te laat bekend worden van de oprichting der brugklas.

Redenen waarom ondergetekenden zich tot Uw Excellentie wenden met eerbiedig verzoek het voornemen tot het oprichten van een brugklasse dit jaar nog niet ten uitvoer te brengen of wanneer het algemeen belang met zich zou brengen dat dit onmogelijk is, in ieder geval de kinderen van ouders gevestigd buiten Bandoeng of Batavia nog in de gelegenheid te stellen op de gewone wijze het 7de leerjaar te einde te lopen en in 1935 na het afleggen van een examen alsnog tot de H.B.S. toe te laten.

Zij, die met de inhoud van dit verzoekschrift instemmen, worden uitgenodigd zich zo spoedig mogelijk te wenden tot de heer H. Dallinga, gemeente-sekretaris, bij wie het rekest ter tekening ligt.

Niet alleen echter in onze provinsie ook daarbuiten weert men zich geducht.

De onder auspiciën van de N.I.O.G.-afdeling opgerichte oudervereniging der 1e Eur. School te Magelang wendt zich met een uitvoerig gedokumenteerd schrijven tot de Direkteur van O. en E. welk schrijven besloten wordt met de volgende konklusies:

1. De brugklasse maakt geen einde aan de examendril in het 7e leerjaar. Het toelatings-examen voor het Mulo en technies onderwijs is buiten beschouwing gelaten.

2. Door het instellen van een brugklasse zullen de 7e klassen in meerdere of mindere mate ontvolkt worden.

Voor de 1e scholen betekent dit, dat de 7e klasse nagenoeg verdwijnt. Andere scholen zullen een 7e klasse overhouden met een onvoldoend aantal leerlingen voor één leerkracht, zodat combinatie in elke denkbare vorm het gevolg zal zijn.

Biezondere scholen lopen kans, door het onttrekken van de leerlingen uit de 7e klasse, dat het aantal beneden het wettelijk minimum zal komen, waardoor de vergoeding voor een leerkracht kan komen te vervallen.

De gedupeerden zijn dan in de eerste plaats de leerlingen, die in de 7e klasse overblijven, waaronder er zijn, die naar de mulo of tech-

niese school wensen te gaan, en voor wie het examen is blijven bestaan.

3. De instelling van de brugklasse is voor ouders van kinderen-van-buiten wel zeer funest. De kinderen moeten een jaar eerder van huis, zonder dat daar zekerheid tegenover staat, dat zij tot de H.B.S. zullen worden toegelaten.

De Volksraad kwam in openbare vergadering 20 Junie j.l. bijeen, om te beslissen over een voorstel van de leden De Dreu, De Hoog, en Van Holst Pellekaan, luidende als volgt:

Naar aanleiding van het besluit van de Regeering om met ingang van 1 Augustus a.s. voor de provincie West-Java over te gaan tot het instellen van brugklassen, hebben ondergeteekenden de eer den Volksraad voor te stellen gebruik te maken van het recht, toegekend bij art. 69 (1) I.S., om den Gouverneur-Generaal uit te noodigen, inlichtingen, te geven, nopens het volgende:

1e. of de Regeering niet van meening is, dat het zeer twijfelachtig is of deze nieuwe methode van selectie voor toelating tot de H.B.S., waarvan de invoering slechts na enkele weken van overweging en na zeer summier overleg met deskundigen is tot stand gekomen, de oplossing zal geven van een vraagstuk, waarover jarenlang in vakpers en op onderwijscongressen is gediscussieerd,

2e. zoo ja, of Zij het dan verantwoord acht voor dit experiment in dezen tijd van economische depressie, nu de inkomens van het grootste deel der bevolking aanzienlijk zijn verminderd, de Europeesche ouders in West-Java, die niet in Batavia of Bandoeng wonen, te verplichten tot een extra uitgave voor kinderen van ongeveer elf jaar tenminste f 40.— per maand aan kostgeld, afgezien nog van het bezwaar de kinderen reeds op zoo jeugdigen leeftijd aan het gezin te onttrekken,

3e. of Zij niet van meening is, dat een schoolgeldverhoging tot een minimum van f 9.50 per maand eveneens een te zware last legt op de schouders van velen, die in het vooruitzicht, dat hun kind nog een jaar voor het op de lagere school geldende tarief onderwijs zou ontvangen, hun budget juist in evenwicht hadden,

4e. of de Regeering niet van meening is, dat, zoo Zij een proef op dit gebied, waarop reeds zoo vaak wijziging van inzicht, ook bij de Regeering heeft plaats gehad, wenscht te nemen, hieraan toch niet gepaard mag gaan een extra last tot een bedrag van meer dan f 40.— per maand voor genoemd deel der Europeesche ouders,

5e. of de Regeering zich er van heeft vergewist of de kinderen, die na de brugklasse te hebben doorlopen, naar Holland zullen vertrekken, ook daar zonder examen zullen worden toegelaten,

6e. of de kinderen van de H.C.S.-en en H.I.S.-en ook tot de brugklasse kunnen worden toegelaten en zoo neen, op welke wijze het voor hen dan mogelijk zal zijn, toegang tot de H.B.S. te verkrijgen zonder de door het departement van Onderwijs thans zoo afgekeurde examendril,

7e. of de Adviescommissie Onderwijshervorming over deze belangrijke hervorming van de lagere school is gehoord.

Het voorstel werd zonder hoofdelike stemming aangenomen. De interpellatie zal waarschijnlijk plaats vinden op 29 Junie a.s.